

UOT 81'38; 801.06; 808

İNGİLİS VƏ AZƏRBAYCAN DİLLƏRİNDƏ SİNEKDOXANIN ÜSLUBİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Mədinə HƏSƏNOVA*

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 23 iyun 2023; çapa qəbul edilmişdir: 7 avqust 2023; online-da çap edilmişdir: 27 sentyabr 2023.

Received: 23th of June, 2023; accepted: 7th of August, 2023; published online: 27th of September, 2023.

Açar sözlər: *sinekdoxa, metonimiya, üslub, köçürmə, dəyərləndirmə, dilçilik, ritorika*

Giriş

Metonimiya dil və psixi mexanizmə malikdir. Onun dil mexanizmi istənilən dillərdə metonimiyanın verilməsi üçün dil resurslarından istifadə qaydası nəzərdə tutulur. Məsələnin psixi tərəfindən danışanda isə assosiasiyaların formalaşması, onun idraki tərəfi nəzərdə tutulur. Müxtəlif obyektlər arasında, situativ məkani, sintaktik məntiqi münasibətlər əsasında formalaşan metonimiyalar dildə qənaət prinsipi əsasında qurulur və elleptik səciyyə daşıyır. Qədim yunan müdriklərindən başlayaraq, bu günə qədər də metonimiyalar öyrənilir, lakin onun bəzi məqamları indi də mübahisəlidir; hələ də dəqiq həllini tapa bilməmişdir. Məsələn, metonimiya ilə sinekdoxa arasında olan oxşar və bəzi fərqli xüsusiyyətlər, metonimiyaların bir anlayış kimi əhatə dairəsi, metonimiyaların bir növü kimi metolepsisin xüsusiyyətləri və s. Bunlar içərisində müasir ritorikada da mübahisələr içərisində qalan metonimiya ilə sinekdoxa münasibətləridir. Bəzi dilçilər belə hesab edirlər ki, sinekdoxa metonimiyanın bir növü deyil, metonimiya kimi ayrıca məcazdır.[†] Digər bir qismi isə onu metonimiyanın bir növü kimi qəbul edir. Qeyd olunan fikirlərin hər birinin öz məntiqi əsası vardır. Məsələn, metafora ilə metonimiyaların oxşar xüsusiyyətləri kimi. Lakin bu heç də onların eyniliyi demək deyil. Bu onunla izah olunur ki, qeyd olunan hər iki məcaz növünün öz ideal koqnitiv modeli vardır. Bu mənada metafora ilə metonimiyalar müstəqil məcaz növləridir. Ancaq qeyd olunan bu məcaz növləri arasındakı bəzi yaxınlaşmalar, yəni metonimiyada metoforiklik və ya metaforaların bəzilərinə metonimikliyin mövcudluğu təbii haldır. Məsələyə bu kontekstdən yanaşanda metonimiya və sinekdoxa münasibətlərinə aydınlıq gətirmək vacibdir. Yuxarıda izah etdiyimiz kimi, metonimiyalar müstəqil ideal koqnitiv modelə malikdir. Bu modelin mahiyyətində təmasda olan sözlərdən birinin ellipsisə uğraması nəticəsində digər söz ellipsisə uğrayan sözün də leksik və qrammatik yükünü öz üzərinə götürməklə ritorik funksiya yerinə yetirir.

Məcəzlərin metaforikləşməsi

Qeyd olunan bu proses kommunikasiya məqsədinə xidmət edir və müəllif intensionunun verilməsinin əsas elementindən birinə çevrilir. Bu xüsusiyyət sinekdoxalarda da mövcuddur; təmasda olan iki sözdən biri ixtisar olunur və onun fəaliyyəti implisit formada davam edir, leksik və qrammatik cəhətdən yüklənən söz yenidən mənalandırılaraq

* doktorant, Bakı Slavyan Universiteti
e-mail: madinahacizade@gmail.com

metaforikləşir. Məsələ ondadır ki, sinekdoxa elə metonimikləşmələri əhatə edir ki, orada hissə tamı və ya tam hissəni, tək cəmi və ya cəm tək, cins növü və ya növ cinsi əvəz edə bilir [5]. Belə köçürmələr metonimik prinsiplər əsasında baş verir, yəni metonimik model əsasında baş verir. Məsələn: *By day, London was a sight to see, with gay banners waving from every balcony and housetop, and splendid pageants marching along* [7]. 2. *There was no talk in all England but of the new baby, Edward Tudor, Prince of Wales, who lay lapped in silks and satins, unconscious of all this fuss, and not knowing that great lords and ladies were tending him and watching over him-and not caring, either* [7]. Birinci nümunədə “London” (city) metonimikləşərək, “şəhər” sözünün də semantikasını öz üzərinə götürərək, məcazlıq kontekstində yenidən motivləşdirilmişdir. İkinci nümunədə də eyni mexanizmlə metonimik köçürmə baş vermişdir: “England bütöv “İngiltərə ölkəsində” mənasında işlənərək, sinekdoxa kimi metonimikləşmişdir. Eyni zamanda, həmin misallarda metaforiklik də özünü göstərir. Azərbaycan dilinə aid nümunəyə baxaq: *Mənə gəl-gəl deyir, Təbriz, Miyanə, Sən necə baxırsan, Arazım buna? Ürəyim yananda sənəin suyuna, Göz yaşı qatmasam içə bilmirəm* [1, s. 284].

Təbriz, Miyanə “Təbriz əhalisi”, Miyanə əhalisi” anlamında işlənən sinekdoxalardır. Bu nümunələrdə xüsusi ümumi əvəz etmişdir. Əgər İngilis dilinə aid verdiyimiz misalda xüsusi və ümumi məkanı anlayışlar daxilində metonimikləşmə baş versə, Azərbaycan dilinə aid nümunədə isə məkan və məkanda yaşayan insanlar arasında assosiasiya mövcuddur. Digər tərəfdən, “Araz” Araz çayının metonimikləşmiş variantıdır. Göründüyü kimi, sinekdoxaların öz müəyyənləşmə formaları vardır. Bu səbəbdən onlar ümumi metonimik modeldə metalepsislər və ya evfemizmlərlə müqayisədə fərqlər şəklində meydana gəlir. Bu mənada sinekdoxa ilə metonimiyalar nisbi fərqə malik ola bilər. Digər tərəfdən, metonimiyalar metaforik xüsusiyyətlərə də malik ola bilər. Məsələn, “Sən necə baxırsan, Arazım buna?” misalında “Araz” metonimik olduğu qədər də metaforikdir. Bu xüsusiyyət metalepsisdə və ya evfemizmlərdə yoxdur. Ona görə də, metonimiyalar daxilində mövcud olan növlər nisbi fərqlərə, bəzən də böyük fərqlərə malikdir.

Sinekdoxaların xüsusiyyətləri

Həm məzmununa, həm də metaforikliyinə görə sinekdoxalar metonimiyalardan fərqlənir. Lakin bu xüsusiyyət onlar arasında kəskin fərq yaratmır. Çünki sinekdoxalarda da köçürmə modeli əsas modeldir və həmin köçürmənin mahiyyətində də hansı kriteriyaların dayandığını yuxarıda qeyd etdik. Deməli, metonimiyaların əsas modeli ad köçürməsidir. İstər sinekdoxalarda, istər metalepsislərdə metonimiklik onlarda adköçürməsi ilə bağlıdır. Bu, metonimiklik üçün ümumi əlamətdir. Lakin bəzi fərqli cəhətlər metonimiya növlərinin özünəməxsusluğudur. Bu mənada sinekdoxa metonimiyaların bir növüdür. Metonimiyalar metaforalar kimi gündəlik həyatımızda işlənən ritorik vasitələrdir, dildəşiyicisi fərdiyyəti ilə sıx bağlıdır. Bu qeyd olunanlardan belə qənaətə gəlmək olar ki, sinekdoxa metonimiyaların bir növüdür; metonimik köçürmə mexanizmi ilə reallaşır.

Əvvəldə qeyd etdik ki, sinekdoxalar daha çox fərdidir; hər bir insan gündəlik həyatında çoxlu sayda sinekdoxalardan istifadə edir. Ancaq onların əsas fəaliyyət məkanı bədii və publisistik, o cümlədən də siyasi üslubdur. Bədii üslubda sinekdoxaların fəallığı daha çox üslubi yüklənməsi ilə bağlıdır. Nümunələrə nəzər salaq: *For that reason he had always avoided boyfriends, and had walked and played very much alone - or with his brother and sisters. But now that he was sixteen and old enough to make his own way, he ought to be getting out of this. And yet he was earning almost nothing- not enough to live on, if he were alone - and he had not as yet developed sufficient skill or courage to get anything better. Nevertheless when his parents began to talk of moving to Denver, and suggested that he might secure work out there, never assuming for a moment that he would not want to go he began to throw out hints to the effect that it might be better if he*

did not [8].

“Denver” Qrifitslər ailəsinin üzvü olan Klayd və onun valideynləri arasında fikir ayrılığına səbəb olan bir şəhərdir. Müəllifin burada üslubi gedişi qeyd olunan ailənin düşdüyü situasiya ilə səciyyələnir. “Denver” ailənin ümid yeri olsa da, Klayd bunu qəbul etmək fikrində deyil. Müəllif üslubu da bu nöqtəyi-nəzərə əsaslanır. Çünki, Klaydın valideynləri bu şəhərə rəğbətlə yanaşır, məsələnin üslubi tərəfi də bununla əlaqələnir; burada gizli sevgi, rəğbət hiss olunur. Klayd isə mövqeyində neytraldır, onlarla razılaşmır. Ona görə də qeyd olunan sinekdoxaya üslubi cəhətdən yanaşarkən, müəllif üslubi ilə yanaşı, obrazlar nöqtəyi-nəzərindən də dəyərləndirmək lazımdır. Azərbaycan dilinə aid nümunəyə nəzər salaq: “*Ürəklərdən ürəklərə körpü çəkib yol açdıq, Gözü yaşlı dərdliləri tapdıq soraq-sorağa. O yerləri addım-addım, qarış-qarış dolaşdıq, basdı bizi öz bağrına Təbriz, Sərab, Marağa*” [1, s. 325]. S.Rüstəmin “Cənub həsrəti”, “Cənub sevgisi” Təbriz, Marağa və Sərab sinekdoxalarında yüksək üslubi effekt şəklində özünü göstərir. Ümumiyyətlə, sinekdoxalar ritorik-üslubi faktordur. Ona görə ki, sinekdoxaların həm müəllif yaradıcılığı kontekstində, həm də nitqin gözəl qurulması aspektində mühüm funksiyası vardır. S.Rüstəmin yaradıcılığında qeyd olunan sinekdoxalar üslubi səciyyə daşımaqla bərabər, həm də onun ictimai-siyasi baxışlarını da ifadə edir.

Ədəbi dildə metonimiyanın bir növü kimi sinekdoxalar həm də ekspressivlik yaradır. Lakin son dövrlərdə metonimiyalara üslubi baxışın yeni forması meydana gəlmişdir ki, bunsuz da müəllif intensiyasının nəzərdə tutulan səviyyədə verilməsi mümkün deyil; yəni müəllif həmin fikirlərin, predmet və hadisələrin verilməsi qarışılığında o sinekdoxaların üslubi işlənilməsini görür. Bu mənada metonimiyalara, sinekdoxaya diskursiv fenomen kimi baxılır [2, s.1; 5, s.233-247]. Məsələn, E.Krzanovska-Klujevka sinekdoxanın metonimiyadan fərqli müstəqil bir fiqur kimi araşdırılmasına ehtiyac olduğunu bildirir. O, sinekdoxanı mətnyaradıcı mexanizm kimi nəzərdən keçirərək, onun təhkiyə diskursunun müxtəlif formalarının təşkilində iştirak etdiyini qeyd edir [5, s. 233]. Daha sonra müəllif sinekdoxaya bədii diskursda koherentliyi təmin edən vasitə kimi baxır. Qeyd edilir ki, sinekdoxadan həm yazılı nəsrə, həm də poeziyada (epik və yaxud lirik) geniş şəkildə istifadə olunur [5, s. 235]. “*But spurred by this imminence of Denver, which now daily seemed to be drawing nearer, and the fact that not long after this Mr. Sieberling, owing to his too obvious gallantries in connection with the fair sex, lost his place in the drug store, and Clyde came by a new and bony and chill superior who did not seem to want him as an assistant, he decided to quit – not at once, but rather to see, on such errands as took him out of the store, if he could not find something else*” [8].

Nəsr dilində verilmiş mikroməndə “Denver”, yuxarıda verilmiş fikrin davamı kimi daha üslubi görünür; bu şəhər gün-gündən Klayda yaxınlaşır, Klayd isə Denverdən uzaq qaçır. Bu məqam “Denver”i üslubi məcraya salır və bu sinekdoxada əsərin baş qəhrəmanının daxili narahatçılığı üslubi əksini tapır. Məsələnin diskursiv tərəfi ondadır ki, nitq törənərkən müəllif qəhrəmanlarının daxili aləmini vermək üçün bu situasiyada üslubi konturdan istifadə edir.

Metonimiyaların növləri

Qalperin qeyd edir ki, metonimiyalar metaforalar kimi dil və nitq metonimiyalarına bölünür. Nitq metonimiyaları yeni olur; nitqin effektivliyini artırır. Dil metonimiyası isə metonimik konstruksiya ilə səciyyələnir [2, s.129]. Bu mənada metonimiyaların bir növü kimi sinekdoxalar üslubi faktor olmaqla diskursiv səciyyəyə malikdir. O qeyd edir ki, nitq metonimiyası nitqdə təsadüfən də yaradıla bilər və onlar müxtəlif metonimik münasibətləri bildirə bilər:

“*Wherefore feed, and clothe, and save, From the cradle to the grave, Those ungrateful drones who would, Drain your sweat – nay, drink your blood!*” - “beşik” və “qəbir”

sözləri bədii mənalı metonimlərdir bu sözlər konkret “qəbir” anlayışı ilə mücərrəd anlayış arasındakı əlaqəni ifadə edir – “ölüm” [2, s.132].

Sinekdoxalar müəllifin kontekstual fikrini ifadə etmək üçün çox əhəmiyyətli üslubi-ritorik vasitədir. Bədii mətnlərdə onların işlənmə xüsusiyyətləri, sinekdoxa kimi formalaşma mexanizmi birbaşa müəllif ideyasına xidmət edən üslubi faktordur. Ona görə də sinekdoxanın hər bir növü onun üslubi variantıdır. Məsələn: *Hissənin tamamı və ya tamamın hissəni əvəz etməsi kontekstində sinekdoxaların üslubi imkanları*: Bu elə bir yaradıcılıq prosesidir ki, əvəzetmə, yəni metonimik köçürmə üslubi motiv üzərində köklənir; bu kontekstdə sinekdoxalar tam üslubi vasitə kimi çıxış edir. Həmin prosesdə sinekdoxanın kommunikasiya prosesindəki digər əlamətləri ilə yanaşı, daha çox müəllif ideyasına xidmət edən onun üslubi funksiyasıdır: *“In one way and another, from casual remarks dropped by his parents, Clyde had heard references to certain things this particular uncle might do for a person, if he but would; references to the fact that he was a shrewd, hard business man; that he had a great house and a large factory in Lycurgus for the manufacture of collars and shirts, which employed not less than three hundred people; that he had a son who must be about Clyde’s age, and several daughters, two at least, all of whom must be, as Clyde imagined, living in luxury in Lycurgus”* [8]. “Lycurgus” ümumidir, şəhər ərazisindəki xüsusi – ev və fabriki təmsil edir. Məsələnin üslubi tərəfi də ondan ibarətdir ki, bu şəhər Klayd üçün daha əlverişlidir, çünki Qrifitslər ailəsinin digər nümayəndələri burada yaşayır və daha böyük imkanlara malikdir. Müəllif də üslubi semantikanı da bu kontekstə yönəldir və qeyd olunan sinekdoxa üçün güclü üslubi zəmin hazırlayır. Başqa nümunəyə baxaq: *“I got my first job in Buffalo t’ree years ago and I never knowed a t’ing about it up to dat time. All you gotta do is to watch de udders an’ see how dey do, see. Yu get dat, do you?”* [8].

“Buffalo” xüsusidir, ümumini (fabriki) əvəz edir. Bu sinekdoxa Klaydın arzularının gerçəkləşəcəyi yer kimi mənalandırılır, məsələnin üslubi tərəfi də bu məna üzərində köklənir. Azərbaycan dilinə aid misala baxaq: *“Yanımdan yel tək ötdükə hər il, Görün nələr deyir bu şair könl: Nyu-Yorka deyil, Parisə deyil, Mənim uzun yolum Təbrizə çıxısın”* [1, s. 330]. Bu nümunələrdə “Nyu-York”, “Paris” uzaq Amerika qitəsi və Avropa ölkəsi olan “Fransa” timsalında uzaq məkanlar üslubi yolla təqdim olunur və ən yaxın olan “Təbriz” timsalında Cənubi Azərbaycan məkan baxımından qarşılaşdırılır. Bu nümunədə, əvvəla, Təbriz sinekdoxadır, digər tərəfdən isə, bütövlükdə Cənubi Azərbaycanın təmsilçisidir. Bu üslubi vasitə hissənin tamamı əvəz etməsidir. S.Rüstəmin yaradıcılığı üçün səciyyəvi olan bu cəhət – Cənub həsrəti, sevgisi növbənöv sinekdoxalar vasitəsi ilə təqdim olunur. Xüsusilə məkan anamlı sinekdoxalar ümumən həm bədii, həm də publisistik mətnlərdə çox fəal işlənir.

Xüsusi ümumini əvəz etməsi kontekstində sinekdoxanın üslubi imkanları: *“Perico gave it to me at the bodega”, he explained. “I’ll be back when I have the sardines. I’ll keep yours and mine together on ice and we can share them in the morning. When I come back you can tell me about the baseball”. “The Yankees cannot lose”./ “But I fear the Indians of Cleveland”./ “Have faith in the Yankees my son. Think of the great DiMaggio”./ “I fear both the Tigers of Detroit and the Indians of Cleveland”./ “Be careful or you will fear even the Reds of Cincinnati and the White Sax of Chicago”* [8].

“Indians of Cleveland” hindular silsiləsində xüsusidir və ümumini, hinduları ifadə edir; nəticədə xüsusi ümumini əvəz etmiş olur. Bu nümunədə Kleveland hindularına qarşı mənfi emosiya üslubi yolla çatdırılır. *Cleveland* xüsusi emosionallaşdırılmış üslubi vahiddir. Azərbaycan dilinə aid misallara da nəzər salaq: *“Elə ki, güldü sənin bəxtinə dövrən, Gəncə, Hər yerin, hər bucağın oldu gülüstan, Gəncə”* [1, s. 430]. Gəncə xüsusidir və ümumini əvəz edir; bu sinekdoxanın üslubi ifadəsi Gəncəyə sevgi, məhəbbət motivləri üzərində qurulmuşdur. Bu üslubi vasitədə müəllif sevgisi, Gəncəlilərə müsbət

emosional duyğular ön plana çəkilmişdir. Onun oxucuya təqdimi isə sinekdoxa vasitəsi ilə reallaşdırılmışdır.

Metaforalarda dəyərləndirmə xüsusiyyətləri

Sinekdoxalar ona görə üslubi faktordur ki, onlar həm də *dəyərləndirici* xüsusiyyətə malikdir. Məlumdur ki, adətən, metaforalardan danışarkən onların dəyərləndirmə xüsusiyyətlərindən bəhs olunur, metonimiyalardan bu cəhətdən az bəhs olunmuşdur. Lakin metonimiyalar, o cümlədən də sinekdoxalar üslubi əlamətlərin daşıyıcısı olmaqla yanaşı, həm də dəyərləndirici əlamətə malikdir. Bu səbəbdən də sinekdoxaların emosional, ekspressiv xüsusiyyətləri meydana gəlir. Deməli, emosionallıq və ekspressivlik üslubi aspektdə dəyərlilik daşıyıcısı kimi çıxış edir. İngilis dilinə aid sinekdoxaya baxaq: *“However, as he began to see afterwards, time passed and he was left to work until, depressed by the routine, meager pay and commonplace shrinking-room contacts, he began to think not so much of returning to Rita or Dillard – he could not quite think of them now with any satisfaction, but of giving up this venture here and returning to Chicago or going to New York, where he was sure that he could connect himself with some hotel if need be”* [8]. “Chicago”, “New York” xüsusidir Klayd üçün yeni ümid yeri kimi təqdim olunur. Əsərin bu hissəsində müsbət emosional hisslər bu şəhərlərin üslubi işlədilməsi üzərinə köklənir. Müsbət emosiya və ekspressiya qeyd olunan sinekdoxaların bədii kontekstdə dəyərini müəyyənləşdirir. Başqa bir nümunəyə baxaq: *“When I was twenty-seven years old, I was a mining-broker's clerk in San Francisco, and an expert in all the details of stock traffic. It was a long and stormy voyage, and they made me work my passage without pay, as a common sailor. When I stepped ashore in London my clothes were ragged and shabby, and I had only a dollar in my pocket. This money fed and sheltered me twenty-four hours. During the next twenty-four I went without food and shelter* [6].

Bu nümunədə də, dəyərləndirmə üslubi situasiyanı yaradır; San-Fransisko böyük rəğbətlə, razılıqla salınır, Londona gedən gəmi onu xilas edir. Sinekdoxanın belə üslubi yüklənməsinin səbəbi də budur; qeyd olunan mikroməndəki üslubi faktor müəllif və ya obrazın özünün dəyərləndirməsi kontekstində meydana çıxır. Ümumiyyətlə bütün məcazlarda dəyərləndirmə vardır, lakin hadisə və predmetlərin oxucu və ya müəllif dəyərləndirməsi subyektivdir. Bizi əhatə edən ətraf aləm və ya hadisələr özü mətnlərdir, onların linqvistik materiallaşması dəyərləndirmə kontekstində müxtəlif vasitələrlə həyata keçirilir. Sinekdoxa da belə vasitələrdən biridir. Deməli, metonimiyalarda üslubi faktor dəyərləndirmənin nəticəsi kimi mövcud olur. Azərbaycan dilinə aid nümunəyə baxaq: *“Mən sənin hüsnünə heyranam Bakı, Qurban adına, qurbanam, Bakı”* [1, s. 66]. Verilən sinekdoxada dəyərləndirmə Bakıya hədsiz sevgi timsalındadır. İngilis dilində ən çox yayılmış metonimiya növü nəticənin hərəkətlə adlandırılmasıdır: *washing* – yuyulma – dərhal yuyulma prosesini və yuyulmaq üçün hazırlanmış kətanları ifadə edə bilər; *building* – bina – həm tikinti prosesini, həm də binanı bildirir; *growth* – gündəlik artım – ingilis dilində “böyümə”, tibbdə – “şiş” deməkdir [3].

Nəticə

İngilis və Azərbaycan dilləri bədii mətnləri üzrə aparılan tədqiqata əsasən metonimiya və sinekdoxalar universal dil hadisəsi kimi mövcuddur. Sinekdoxalar metonimiyanın bir növü olmaqla yüksək üslubi xüsusiyyətlərə malikdir. Metonimiya və sinekdoxanın oxşar və bəzi fərqli xüsusiyyətləri dilçilikdə mübahisəli məsələlərdən biridir. Buraya metonimiyanın bir konsepsiya, metalepsis xüsusiyyətləri, metonimiya növü kimi sinekdoxanın tətbiqi sahəsi də daxildir. Müasir ritorikada metonimiya və sinekdoxanın münasibətləri də mübahisəlidir, dilçilərin diqqətini çəkir. Bəzi dilçilər hesab edirlər ki, sinekdoxa metonimiyanın bir növü deyil, metonimiya kimi ayrı bir metaforadır. Tipoloji səviyyədə

aparılan bir araşdırmada, stilistik amilin ortaya çıxmasının əsas səbəbi olaraq sinekdoxanın qiymətləndirməsindən bəhs edilmişdir. Aparılan tədqiqat nəticəsində belə bir nəticəyə gəlinmişdir ki, ingilis və Azərbaycan dillərində sinekdoxalar oxşar xüsusiyyətlərə malikdir və dil universalları kimi mövcuddur.

ƏDƏBİYYAT

1. Rüstəm S. Seçilmiş əsərləri. Bakı: Azərbaycan Dövlət nəşriyyatı, 1969, 224 s.
2. Анашкина Е.В. Дискурсивные типы стилистического приема метонимии // Языкознание. М.: Вестник Московского Государственного Лингвистического Университета, 2007.
3. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1958, 129 с.
4. Рычнева Е.О. Стилистический прием метонимии в современной лингвистике (понятие метонимии // <https://infourok.ru> Английский язык)
5. Синектоха против метонимии: разница и сравнение (<https://askanydifference.com> difference-between-syn).
6. Twain Mark. The £1,000,000 Bank-Note // (https://en.wikipedia.org/wiki/The_Million_Pound_Bank_Note)
7. Twain Mark. The Prince and The Pauper // (https://en.wikipedia.org/wiki/The_Prince_and_the_Pauper)
8. Drayzer T. (studyenglishwords.com <https://studyenglishwords.com>)

Резюме

Медина Гасанова

Стилевые особенности снеждохы на английском и азербайджанском языках

В статье рассказывается о стиливых особенностях снеждох. Особое внимание в лингвистике уделяется исследованию отношений между вопросом, который является спорным, и другим элементом метафорического языка, метонимией, которая рассматривается как идентична ему. Сначала было дано объяснение метонимии и метонимических переводов, исследованы сходства и различия между снеждохой и метонимией, а затем был проведен анализ на основе фактов английского и азербайджанского языков. В ходе исследования, проведенного на типологическом уровне, в качестве основной причины появления стилистического фактора была упомянута оценка снеждох. В результате проведенного исследования был сделан вывод о том, что в английском и азербайджанском языках снеждохы имеют сходные признаки и существуют как языковые универсалии. Сходные и некоторые отличительные черты метонимии и синеждохы являются одним из спорных вопросов в лингвистике. Сюда же относится сфера применения метонимии как понятия, особенности метолепсиса, синеждохы как вида метонимии. Отношения метонимии и снеждохы, остававшиеся в противоречии и в современной риторике, также вызывают споры, привлекают внимание лингвистов. Некоторые лингвисты считают, что снеждоха – это не разновидность метонимии, а отдельная метафора, как метонимия. В статье также дается обширная информация о многочисленных исследовательских работах, показывающих наличие тесных связей между типами метафор. Это также включает в себя сходные характеристики метафор и метонимий. Их идентичность или отличия друг от друга широко обсуждаются в статье. Это объясняется тем, что оба упомянутых типа метафор имеют свою идеальную когнитивную модель. В этом смысле в статье отмечается, что метонимии с метафорами являются самостоятельными видами метафор. Некоторые сближения между анализируемыми в статье типами метафор, а также наличие метонимии в некоторых из метафоричности или метафор, имеющих место в метонимии, отмечены как естественные. В этом контексте автор уточняет отношения метонимии и синеждохы, подчеркивая ее важность. В статье показано и проанализировано, что метонимии имеют независимую идеальную когнитивную модель.

Ключевые слова: синектоха, метонимия, стиль, перевод, оценка, лингвистика, риторика

Summary

Medina Hasanova

Stylistic features of synecdoches in English and Azerbaijani

The article describes the stylistic features of synecdoche. Particular attention in linguistics is paid to the study of the relationship between the issue, which is controversial, and another element of metaphorical language, metonymy, which is considered as related to it. First, an explanation of metonymy and metonymic translations was given, similarities and differences between synecdoche and metonymy were investigated, and then an analysis was carried out based on the facts of the English and Azerbaijani languages. In the course of the research conducted at the typological level, the evaluation of synecdoches was mentioned as the main reason for the appearance of the stylistic factor. As a result of the conducted research, it was concluded that in English and Azerbaijani languages, synecdoches have similar signs and exist as linguistic universals. The similarities and some distinctive features of metonymy and synecdoche are one of the controversial issues in linguistics. This also includes the scope of metonymy as a concept, features of metalepsis, synecdoche as a type of metonymy. The relations of metonymy and synecdoche, which remained in contradiction in modern rhetoric, also cause controversy and attract the attention of linguists. Some linguists believe that synecdoche is not a kind of metonymy, but a separate metaphor, like metonymy. The article also provides extensive information on numerous research papers synecdoche the existence of close links between the types of metaphors. This also includes similar characteristics of metaphors and metonymies. Their identity or differences from each other are widely discussed in the article. This is due to the fact that both of these types of metaphors have their own ideal cognitive model. In this sense, the article notes that metonymies with metaphors are independent types of metaphors. Some similarities between the types of metaphors analyzed in the article, as well as the presence of metonymy in some of the metaphoricity or metaphors that take place in metonymy, are noted as natural. In this context, the author clarifies the relationship of metonymy and synecdoche, emphasizing its importance. The article shows and analyzes that metonymies have an independent ideal cognitive model.

Keywords: *synecdoche, metonymy, style, translation, evaluation, linguistics, rhetoric*

Redaksiya heyətinin üzvü fil.ü.f.d., dos. Rzayeva Sevda Ramiz qızının rəyi əsasında çapa məsləhət görülmüşdür.